Eduskunnan valtiovarainvaliokunta
sara.kuitunen@eduskunta.fi

Valtiovarainvaliokunta tiistai 06.05.2025 klo 12.00 / / Asiantuntijapyyntö

VNS 2/2025 vp, valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2026—2029

Julkisen talouden suunnitelma vastaa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (473/2013) vaatimusta keskipitkän aikavälin budjettisuunnitelmasta ja perustuu valtiovarainministeriön kansantalousosaston makrotalouden ja julkisen talouden ennusteeseen. Lisäksi se sisältää Suomen keskipitkän aikavälin suunnitelman vuotuisen edistymisraportin.

Keskiset huomiot

Julkisen talouden suunnitelmassa talouskasvun arvioidaan olevan 1,3 prosenttia vuonna 2025 ja 1,5 prosentin tuntumassa vuosina 2026–2029. Kauppapoliittiset jännitteet ja geopoliittinen epävarmuus huomioon ottaen niin sanotun perusuran mukaisen ennusteen voidaan katsoa olevan erityisesti kuluvana vuonna kohtuullisen positiivinen.

Samaan aikaan julkisen talouden alijäämä ylittää tarkastelujakson jokaisena vuonna kolmen prosentin tavoitetason huolimatta perusuran sisältämästä oletuksesta kohtuullisen hyvään talouskasvuun.

Keskeiseksi seikaksi tässä tilanteessa nousee se, miten hallituksen puoliväliriihessään päättämät toimet, joilla vauhditetaan talouskasvua ja puretaan kasvun esteitä, onnistuvat konkretisoitumaan talouskasvuksi. Hallituksen kasvutoimia voidaan kokonaisuutena pitää toimintaympäristön rajoitteet huomioon ottaen kunnianhimoisina.

Palkkaverotuksen osalta hallituksen päätös laskea ylimpiä marginaaliveroja on yksi yrittäjien eniten kannattava kasvua tukeva verotoimi. Myös taloustieteellinen tutkimusnäyttö ansioverotuloverotuksen pitkän aikavälin positiivisista kasvuvaikutuksista on vahvaa.

Päätös keventää yhteisöveroa 18 prosenttiin on niin ikään jossain määrin kasvua vauhdittava. Tutkittaessa aiempien muutosten vaikutuksia, on

havaittu yhteisöverokantojen alennuksen vauhdittaneen pk-yritysten liikevaihdon ja liiketoiminnan kasvua. Sen sijaan jossain määrin epäselvempää on, miten paljon yhteisöveron lasku kannustaa investointipohjaiseen kasvuun.

Päätöstä keventää arvonlisäverotusta alentamalla 14 prosentin arvonlisäverokantaan kuuluvien hyödykkeiden verokantaa 0,5 prosenttiyksiköllä, ei julkisen talouden tila huomioon ottaen voida pitää erityisen kannatettavana toimena.

Päätös on lisäksi vastoin tavoitetta siirtää verotuksen panopistettä työn ja yrittämisen verotuksesta kulutuksen ja haittojen verotukseen. Niin valtiovarainministeriö kuin OECD ovat kehottaneet työn verotuksen keventämistä ja kulutusverotuksen kiristämistä, sillä työn ja yritystoiminnan tuloverotusta voidaan pitää talouskasvun kannalta haitallisempana kuin kulutuksen ja haittojen verotusta.

Vaikka hallituksen päätöstä laskea ylimpiä marginaaliveroja ja yhteisöveroa voidaan pitää kannatettavana ja vastuullisena pidemmän aikavälin kasvutoimena, asettaa julkisen talouden heikko tila riskejä sille, miten kasvutoimet konkretisoituvat kasvuksi. Julkisen talouden heikko tila nostaa riskiä siitä, että julkisen talouden tervehdyttäminen voi johtaa tilanteeseen, jossa nykyinen ja tulevat hallitukset joutuvat tekemään kasvun kannalta haitallisia säästö- ja veropäätöksiä julkisen talouden vakauttamiseksi.

Epävarmuus julkisen talouden vakautumisesta ja sen edellyttämistä toimista lisää yritysten ja kuluttajien epävarmuutta. Epävarmuus puolestaan on myrkkyä niin investoinneille kuin yksityiselle kulutukselleKin. Heikko luottamus julkisen talouden kykyyn selvitä haasteista kahlitsee erityisesti kuluttajia, mutta myös yritysten on otettava se huomioon investointi- ja sijoittautumispäätöksiä tehdessään.

Kokonaisuuden kannalta on tärkeää, että veropäätösten ohella tehtiin laaja paketti erilaisia kasvutoimia, joilla tuetaan suomalaisia yrittäjiä ja elinkeinoelämää ottamaan rohkeasti kasvuaskelia ympäröivistä epävarmuuksista huolimatta.

Keskeistä kasvuun kannustamiseksi on esimerkiksi päätös parantaa yritysten kasvurahoituksen saatavuutta purkamalla rahoitusmarkkinoiden sääntelyä. Lisäksi päätös ottaa käyttöön rahoitusmekanismi, jolla edistetään pk-yritysten tavoitteellista T&K-toimintaa vahvistaa pk-yritysten kasvupotentiaalia.

Julkisen talouden tasapainottamiseksi toteutettavaa finanssipolitiikan linjaa voidaan pitää monelta osin oikean suuntaisena, mutta osittain

riittämättömänä. Näkemyksemme mukaan esimerkiksi suorissa yritystuissa olisi ollut enemmän perkaamista.

Muutama seikka herättää huolta. Päätös leikata kuntien valtionosuuksia 75 miljoonalla eurolla voi iskeä kuntien elinvoimaa vahvistaviin elinkeinopoliittisiin toimiin. Uskomme kuitenkin, että leikkauksista huolimatta kunnissa on halu jatkaa yritystoiminnan ja työllisyyden edistämiseen tähtääviä elinvoimaa vahvistavia toimia.

Lisäksi päätös luopua kaavamaisesta työhuonevähennyksestä uhkaa kiristää toiminimiyrittäjien verotusta. Päätös uhkaa kiristää yli 4 000 toiminimiyrittäjän verotusta ansiotuloveroalesta huolimatta.

Emme pidä hyväksyttävänä sitä, että usean tuhannen toimihenkilöyrittäjän verotus kiristyisi ja katsomme että kaavamaista työhuonevähennystä ei tulisi poistaa, mutta katsomme, että sen voi valtiontaloudellisista syistä tarvittaessa laskea 750 euroon.

On erinomaista, että hallitus teki merkittäviä kasvua tukevia veropäätöksiä. Kaavamaisen työhuonevähennyksen poistaminen uhkaa kuitenkin heikentää yksinyrittäjien asemaa, eikä toimi siten välttämättä paranna kasvua tai julkisen talouden tilaa.

Suomen Yrittäjät

Petri Malinen
johtava ekonomisti